

บทความวิจัย (Research Article)

การศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพสู่มาตรฐานสากล

THE STUDY OF LEARNING STANDARD PATTERNS OF THE OCCUPATION DISCIPLINE TOWARDS WORLD CLASS STANDARDS

Received: May 9, 2020

Revised: June 17, 2020

Accepted: June 18, 2020

รัตนา ชุกซอน^{1*} และนาตยา ปิรันธนานนท์²

Ratana Sukson^{1*} and Nataya Pihanthanond²

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2}Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: ratana_sukson@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ จำเป็นต้องมีมาตรฐานกำหนดทิศทางเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของต่างประเทศ และแบบแผนการบริหารจัดการ การนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพไปใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ขั้นตอนการดำเนินงาน เริ่มจากศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของต่างประเทศ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพของสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานและอาชีพ จำนวน 15 คน ผลการวิจัย พบว่า แบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ควรกำหนดเป็นช่วงชั้น กำหนดมาตรฐานเริ่มจากกำหนดสาระก่อน ที่มีทั้งองค์ความรู้ กลุ่มอาชีพและทักษะการทำงาน และกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดภายใต้แต่ละสสารนั้นๆ วิธีการเขียนตัวชี้วัดไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน แตกต่างกันตามแต่ละกลุ่มอาชีพ ช่วงชั้นหรือชั้นปี เขียนเป็นตัวชี้วัดความสามารถ กำหนดแนวทางเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตรโดยเขียนกำกับไปกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากถึงมากที่สุด เกี่ยวกับแบบแผนโครงสร้างที่นำเสนอ การบริหารจัดการการนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพไปใช้ว่าเหมาะสมสำหรับประเทศไทย

คำสำคัญ: มาตรฐานการเรียนรู้ แบบแผนการกำหนดมาตรฐาน มาตรฐานสากล กลุ่มสาระการงานอาชีพ

Abstract

The development of students to reach national learning standards, it needs to have guidelines which are important tools for educational management to achieve the learning standards. The purposes of the recent study were to study the learning standard patterns from foreign countries and the management approach of the occupation discipline that should be suitable for Thai education system. The procedure of the study started with studying and analyzing the learning standard patterns from foreign countries. Then, a focus group meeting was conducted by experts who have mastered the standards of learning and those who have professional

content in the field of vocational education. The learning standard patterns of the occupation discipline were from The United States of America, Canada, The United Kingdom and Northern Ireland. Fifteen experts in the field also participated in the study. The results of the study indicated that the learning standard patterns were in the form of interval benchmarks. Each learning standard indicated the content standards, including career cluster and working skills. Setting learning standards and benchmark under each strand. The learning standard patterns were not be the same ones. The different patterns are based on the career cluster and interval benchmark or grade- level expectation. Having the guidelines for curriculum alignment to standards and benchmark. Most of the experts strongly agreed that the learning standard patterns and the management approach of the occupation discipline were suitable for Thai education system.

Keywords: Learning Standards, Learning Standard Patterns, World Class Standards, Occupation Discipline

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเตรียมการพัฒนาประเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมโลก ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน ในการกำหนดแนวทางดำเนินงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในเวทีโลก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รอบด้าน โดยบูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต ปลูกฝังค่านิยมในการเรียนสายอาชีพและการประกอบอาชีพอิสระ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการขับเคลื่อนนโยบายเร่งปฏิรูปการศึกษาในทุกๆ ด้าน โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ และกำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560 – 2564) กำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนา ให้มีความเป็นสากลมากขึ้น และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพพร้อมสำหรับการแข่งขันในระดับนานาชาติ (Ministry of Education, 2013) นับได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป้าหมายปลายทางอยู่ที่คุณภาพผู้เรียน

ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างความยืดหยุ่นเพิ่มทางเลือกในการศึกษาให้มีความหลากหลาย ที่สำคัญระบบการศึกษาจำเป็นต้องสร้างมาตรฐานมาพัฒนาระบบการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้ จึงควรเริ่มที่มาตรฐานเพราะมาตรฐานเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาที่จะเชื่อมโยงไปสู่หลักสูตร กำหนดทิศทางที่แสดงถึงความคาดหวังในตัวผู้เรียนว่า ผู้เรียนควรรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย เป็นคู่มือการทำงาน เป็นแนวทางประเมิน การกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้นำไปปฏิบัติได้ง่าย มีปัจจัยความพร้อม และมีความทันสมัย ใช้ภาษาที่กระชับ สั้น เข้าใจง่าย (Pilanthananond, 2004; Rodklay, 2017)

ทั้งนี้ สภาพปัญหาจากการพัฒนาการศึกษาของกระทรวง ศึกษาธิการในระยะที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนา ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนสภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มประสิทธิภาพ ยังไม่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ และยังไม่มีมาตรฐานการเรียนรู้ให้เป็นมาตรฐานสากล ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สะท้อนผลมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประเด็นสำคัญที่ต้องปรับปรุงแก้ไข คือ การกำหนดคำอธิบายศัพท์เพิ่มเติมในมาตรฐาน ตัวชี้วัด ให้มีความชัดเจนเพื่อนำสู่การปฏิบัติในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้

เช่นเดียวกับข้อสรุปของคณะกรรมการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึงแนวทางการปรับมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพในสถานการณ์จริง โดยยกระดับมาตรฐานให้แสดงออกถึงความเป็นสากล รักการทำงาน และมีงานทำ (Ministry of Education, 2013; Office of the Basic Education Commission, 2014) แสดงให้เห็นว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพ ยังมีข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงคุณภาพการกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา พัฒนาขีดความสามารถศักยภาพของผู้เรียน พัฒนามาตรฐานโดยการพิจารณาเปรียบเทียบกับนานาชาติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จะสามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพและแข่งขันในเวทีโลกได้ เพราะมาตรฐานนับเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบ เพื่อใช้ในการปรับมาตรฐานการเรียนรู้ในอนาคต ที่สอดคล้องกับนานาชาติ และเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ของต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแบบแผนการบริหารจัดการการนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ไปใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว และผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานและอาชีพ โดยใช้เกณฑ์ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ที่วัดจากการรู้หนังสือ การศึกษา มาตรฐานการครองชีพ และคุณภาพชีวิตที่มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นแบบอย่างตามกรอบการวิจัย โดยเลือกศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้จาก 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐยูทาห์ (Utah) รัฐนอร์ทแคโรไลนา (North Carolina) รัฐไวโอมิง (Wyoming) ประเทศแคนาดา บริติชโคลัมเบีย (British Columbia) รัฐออนแทรีโอ (Ontario) และประเทศสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) โดยใช้หลักหลักความจริง (Authenticity) เป็นเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาตรฐานการเรียนรู้ พิจารณาว่าเอกสารนั้นเป็นเอกสารที่ได้ตรวจสอบข้อมูลหน่วยงานที่เขียนเอกสารว่ามีความน่าเชื่อถือ เป็นหน่วยงานของรัฐ และในขั้นตอนของการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เลือกผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานและอาชีพ จำนวน 15 คน มีขั้นตอนการศึกษา 2 ระยะ

ระยะที่ 1 สังเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ ได้แก่ การกำหนดช่วงชั้น โครงสร้างการเขียนมาตรฐาน ลักษณะของสาระที่นำมาเป็นองค์ประกอบในมาตรฐาน วิธีการเขียนมาตรฐานและตัวชี้วัด และการเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตร ของต่างประเทศ และที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ระยะที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม 2) ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ แจ้งวัตถุประสงค์และประเด็นสนทนา ของการประชุมกลุ่มย่อย 3) ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยและบันทึก 4) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

แบบแผนการวิจัย เป็นประเภท การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research)

กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยใช้กรอบ Academic Standards Framework ในการศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐาน ประกอบด้วย Strand, Standards, Benchmark, Curriculum Alignment

เครื่องมือวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพของต่างประเทศ
2. การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ใช้เครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

2.2 แบบบันทึกเนื้อหาแบบแผนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

โดยมีประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ดังนี้ 1) การกำหนดชื่อกิจกรรมการเรียนรู้ ควรกำหนดแบบใด ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 2) การกำหนดช่วงชั้น ประเทศไทยควรกำหนดแบบใด ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 3) โครงสร้างการเขียนมาตรฐานควรประกอบด้วยอะไรบ้าง เหมือนหรือแตกต่างกับนานาประเทศ และแบบใดที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 4) ลักษณะของสาระที่นำมาเป็นองค์ประกอบในมาตรฐาน ควรเป็นแบบใด ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 5) วิธีการเขียนมาตรฐานและตัวชี้วัด ควรเขียนอย่างไร ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย 6) การเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตร (Curriculum Alignment) มีวิธีการกำหนดอย่างไรบ้าง

3. แบบบันทึกเนื้อหาแบบแผนการบริหารจัดการการนำมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการงานอาชีพไปใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยมีประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ดังนี้ 1) หน่วยงานใดที่ควรกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ 2) ใครที่มีความเหมาะสมในการกำหนดมาตรฐาน 3) วิธีการสื่อสารกับเขตพื้นที่หรือโรงเรียนในสังกัด เกี่ยวกับการทำความเข้าใจมาตรฐาน และการนำมาตรฐานการเรียนรู้ไปใช้ วิธีการใดเหมาะสม 4) วิธีการนำมาตรฐานไปจัดหลักสูตรในโรงเรียน ควรใช้วิธีการใด 5) การกำหนดนโยบายของโรงเรียน นโยบายใดที่มีความเหมาะสมในการส่งเสริมด้านอาชีพ 6) การจัดทำหลักสูตรด้านอาชีพในโรงเรียน หลักสูตรใดมีความเหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพ 7) รายวิชาที่จะเปิดสอนในโรงเรียน ควรจัดทำรายวิชาแบบใด 8) แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนควรจัดตามวิธีใด 9) วิธีการประเมินหลักสูตร วิธีการใดที่มีความเหมาะสมตามมาตรฐานการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีศึกษาจากเอกสารมาตรฐานการเรียนรู้และใช้แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพ และแบบบันทึกเนื้อหาจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เกี่ยวกับแบบแผนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และแบบแผนการบริหารจัดการการนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพไปใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา จากการศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพของต่างประเทศและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากแบบบันทึกที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

1. แบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพ ของต่างประเทศ มีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดช่วงชั้นในการเขียนมาตรฐาน มีการกำหนดทั้งตัวชี้วัดช่วงชั้น และตัวชี้วัดรายปี

1.2 โครงสร้างการเขียนมาตรฐานประเด็นองค์ประกอบในมาตรฐาน 1) กำหนดสาระชั้นก่อน และกำหนดมาตรฐานภายใต้แต่ละสาระ จากนั้นกำหนดตัวชี้วัดภายใต้แต่ละมาตรฐานนั้นๆ ให้เชื่อมโยงไปยังสาระที่กำหนดไว้ 2) กำหนดมาตรฐานรายวิชา จากนั้นกำหนดตัวชี้วัดภายใต้แต่ละมาตรฐานรายวิชานั้นๆ ดังตัวอย่าง สาระ Human Resources กำหนด

ตัวชี้วัด identify the rights and responsibilities of employees and employers (e.g., as set out in labour laws, employer-union agreements/contracts, equity, human rights, and harassment policies)

1.3 โครงสร้างการเขียนมาตรฐานประเด็น ลักษณะของสาระที่นำมาเป็นองค์ประกอบในมาตรฐาน มีการกำหนดสาระอยู่ 3 แนวทาง คือ 1) นำเอาองค์ความรู้มาเป็นหลักในการสร้างสาระ 2) นำเอากลุ่มอาชีพ หรือ แขนงอาชีพ มาเป็นหลักในการสร้างสาระ และ 3) นำเอาทักษะการทำงาน มาเป็นหลักในการสร้างสาระ ดังตัวอย่างการใช้กลุ่มอาชีพมากำหนดเป็นสาระ เช่น Agricultural Education, Business and Marketing Education, Technology & Engineering Education และแตกต่างกันตามแต่ละกลุ่มอาชีพ

1.4 การศึกษาโครงสร้างการเขียนมาตรฐาน ประเด็นวิธีการเขียนตัวชี้วัด ไม่ได้เป็นแบบแผนเดียวกัน แตกต่างกันตามแต่ละกลุ่มอาชีพ และแต่ละช่วงชั้นหรือชั้นปี มีการกำหนดหัวข้อ (Topic) ก่อน หรือตัวชี้วัดที่เน้นทักษะ (Skills) ตามกลุ่มอาชีพ มีการเขียนตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดย่อยภายใต้แต่ละมาตรฐานนั้นๆ มีลักษณะการเขียนเป็นตัวชี้วัดความสามารถ (Performance Standards) และเป็นตัวชี้วัดความรู้ (Content Standards) และกำหนดเป็นมาตรฐานรายวิชา ที่มีจุดเด่นมุ่งเน้นทักษะที่จะนำไปใช้ในอาชีพ ดังตัวอย่าง เขียนจาก Strands ของกลุ่มอาชีพ Planning for Transition ตัวชี้วัด คือ Investigate Sources and Types of Financial Assistance

1.5 การเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตร (Curriculum Alignment) มีวิธีการเขียนกำกับไปกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด ประเทศและรัฐ กำหนดแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตร พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัดนั้นๆ ไม่ใช่บังคับเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางนำไปปรับใช้ ให้เหมาะสมกับบริบท นอกจากนี้ยังมีแผนเชื่อมโยงไปถึงการเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ที่แสดงแผนการเรียนรู้ไว้อย่างต่อเนื่อง กำหนดเส้นทางไปสู่อาชีพไว้ (Career Pathways) แยกตามกลุ่มอาชีพ และมุ่งเน้นทักษะ (Skills) ทุกกลุ่มอาชีพ รวมถึงกำหนดแนวทางให้ใช้ School-Based, Work-Based หรือ Community-Based เป็นฐานการเรียนรู้อาชีพนั้นๆ ดังตัวอย่าง กลุ่ม Guidance and Career Education กำหนด Learning Pathway เชื่อมโยงไปถึงการเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีจุดเด่นที่น่าสนใจ คือ การเขียนแผนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงแบบนี้จะมีอยู่ทุกสาขาอาชีพ แตกต่างกันตามระดับชั้น และตามแต่ละสาขาวิชานั้นๆ

2. แบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการงานอาชีพ ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ผลจากการวิเคราะห์แบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และจากการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ทรงคุณวุฒิ มีประเด็นสำคัญสรุปได้ว่า แบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย มีดังนี้ 1) กำหนดชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพ 2) ควรกำหนดช่วงชั้น แบบที่กำหนดให้ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นชั้นปี และกำหนดให้มัธยมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงชั้น 3) กำหนดโครงสร้างการเขียนมาตรฐานการเรียนรู้เป็นมาตรฐานรายวิชา จากนั้นกำหนดตัวชี้วัดภายใต้แต่ละมาตรฐานรายวิชานั้นๆ ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกัน 4) ลักษณะของสาระที่นำมาเป็นองค์ประกอบในมาตรฐาน ควรนำเอากลุ่มอาชีพมาเป็นหลักในการสร้างสาระ 5) วิธีการเขียนตัวชี้วัด ควรกำหนดการเขียนตัวชี้วัดแยกตามแต่ละกลุ่มอาชีพ เน้นไปที่ตัวชี้วัดความสามารถ 6) กำหนดการเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตร โดยกำหนดไปกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่เน้นทักษะ และมีแผนเชื่อมโยงไปถึงการเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไว้ต่อเนื่อง

3. แบบแผนการบริหารจัดการ การนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพไปใช้ ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ทรงคุณวุฒิ มีประเด็นสำคัญสรุปได้ว่า 1) ควรให้โรงเรียนมีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในการกำหนดมาตรฐาน 2) ให้ครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน 3) จัดทำเอกสารคู่มือกำกับไปกับมาตรฐาน 4) ควรจัดทำมาตรฐานกลางให้โรงเรียนเลือกไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท 5) จัดทำนโยบายการรับนักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพ กับสถาบันอาชีพต่างๆ และจัดให้มีโครงการ กิจกรรม ความร่วมมือกับองค์กรทางอาชีพ 6) ควรจัดทำหลักสูตรทางเลือกด้านอาชีพ

7) กำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เน้นให้เรียนตามสาขาอาชีพ 8) จัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ และ 9) สำหรับวิธีการประเมินหลักสูตร ควรประเมินผลจากผู้เรียนเป็นหลัก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพของต่างประเทศ จากการศึกษาเอกสาร พบว่า การกำหนดมาตรฐานของต่างประเทศมีองค์ประกอบในการกำหนดมาตรฐานชัดเจน มีพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับขั้น สำหรับประเทศไทยควรกำหนดมาตรฐานเป็นช่วงชั้น และกำหนดโครงสร้างมาตรฐานให้มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับต่างประเทศ และพิจารณาเลือกรายวิชาที่ควรเรียนเป็นลำดับก่อนหลังในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาสามารถจะนำมาตรฐานรายวิชานั้นไปกำหนดเป็นรายวิชาในชั้นปีไหนก็ได้ และควรปรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นทางอาชีพมากขึ้น เพื่อเป็นเกณฑ์กลางที่ใช้ในการเทียบเคียง ตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ให้มีมาตรฐานเทียบเคียงนานาประเทศ โดยกำหนดแยกมาตรฐานความสามารถออกมาให้ชัดเจนตามกลุ่มอาชีพ เนื่องจากมาตรฐานความสามารถเป็นตัวบ่งชี้ว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความรู้ นั้นได้ดีเพียงใด เพราะมาตรฐานที่ดีสามารถจำแนกผู้เรียน ในด้านทักษะ ความรู้ ประสิทธิภาพการทำงาน และประเมินได้ นอกจากการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้แล้ว นานาประเทศยังสร้างเกณฑ์การประเมินอิงมาตรฐาน (Performance Standards-Based Assessment) ดังนั้นเมื่อกำหนดมาตรฐานหลักสูตรแล้วต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินอิงมาตรฐาน กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี ให้สะท้อนผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานได้อย่างมีคุณภาพ (Pilanthananond, 2004; Ministry of Education, Singapore, 2013; Mahavijit, 2011) แต่ปัจจุบันยังเป็นลักษณะการประเมินผลสัมฤทธิ์ เช่น ONET ยังไม่ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้งนี้การประเมินความสำเร็จของหลักสูตรควรสะท้อนผลที่ผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความรู้ มีความสามารถหรือทำอะไรได้ตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดไว้

2. แบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพของประเทศไทย พบว่า กำหนดลักษณะมาตรฐานการเรียนรู้มีลักษณะปะปนกัน และเป็นข้อความที่ยาว ไม่ชี้ชัดว่าอยากให้สามารถทำอะไรได้ในกลุ่มอาชีพนั้นๆ เช่น “มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ ให้มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว” ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ควรแยกมาตรฐานความสามารถตามกลุ่มอาชีพให้สามารถประเมินผลได้ว่าผู้เรียนมีความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ และควรศึกษาหรือจัดประชุมเสวนาเกี่ยวกับการจัดลำดับการเรียนรู้กลุ่มอาชีพบนพื้นฐานของทักษะที่ต้องการพัฒนาตามมาตรฐานช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Rodklay (2017); Worawan Na Ayutthaya (2013); Pilanthananond et al. (2001) กล่าวถึงการสร้างองค์ความรู้ด้านอาชีพให้นักเรียนเรียนควรเป็นอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการแข่งขันในระดับสากล โดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ภาครัฐกิจ ภาคอุตสาหกรรม ภาคประชาสังคม บูรณาการเรียนการสอนร่วมกัน ไม่ให้เกิดช่องว่างทางวิชาการระหว่างกลุ่มต่างๆ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ

3. แบบแผนการบริหารจัดการการนำมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพไปใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย จากการประชุมกลุ่มย่อย ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า สำหรับประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตรให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด เช่นเดียวกับต่างประเทศ ที่ใช้คำว่า Suggested ไม่ใช่บังคับแต่เป็นเพียงให้ข้อเสนอแนะ แต่ในประเทศไทยมีลักษณะให้หัวข้อที่จะสอนไปเป็นเชิงบังคับให้ครูสอนตามหัวข้อที่ให้มี ซึ่งผิดวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีทั้งหัวข้อและตัวชี้วัดที่เรียกว่า สาระการเรียนรู้แกนกลาง และให้โรงเรียนใช้แทนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแสดงถึงการใช้มาตรฐานไม่ค่อยถูกต้อง นอกจากนั้นควรระบุแนวทางและเงื่อนไขที่เชื่อมโยงไปถึงการเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับที่

สูงขึ้น โดยแสดงแผนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดแนว กระทรวงศึกษาธิการจึงควรบรรจุหลักสูตรด้านอาชีพเข้าไปในโรงเรียน เน้นจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ และการมีงานทำ เข้าสู่โลกของการทำงานจริงๆ โดยดึงภาคเอกชน ท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังที่ The National Association of State Boards of Education, Arizona Education (2010) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบันและอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมของประเทศ พบว่า การพัฒนาการจัดการศึกษาของภาครัฐ จำเป็นต้องทำงานร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้แน่ใจว่าการศึกษาในอนาคตจะเข้าสู่ตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 และมีความสามารถในการถ่ายโอนทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และสนับสนุนการพัฒนาสู่อาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ Asavanuwat (2014) ได้ศึกษาการพัฒนามาตรฐานการฝึกอาชีพ โดยศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการฝึกอาชีพของต่างประเทศ และประยุกต์ร่วมกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสังเคราะห์เป็นรูปแบบการฝึกอาชีพช่วงอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับประเทศไทย พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการฝึกอาชีพ มีการสร้างความร่วมมือเป็นเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และมีมาตรฐานการฝึกอาชีพที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ วิธีสอน และแนวทางการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ประเทศไทยควรกำหนดแนวทางเชื่อมโยงมาตรฐานไปสู่หลักสูตร เส้นทางแผนการเรียนรู้อาชีพ บูรณาการสมรรถนะสำคัญให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย จัดทำหลักสูตรด้านอาชีพต่อเนื่องทั้งระบบ เริ่มตั้งแต่ประถมศึกษาปูพื้นฐานให้รักการทำงาน มัธยมศึกษาตอนต้นเรียนพื้นฐานอาชีพ และมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนสาขาอาชีพที่มีความถนัด และเชื่อมโยงกับสถานประกอบการหรือสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ไม่ได้พัฒนามาตรฐาน เพราะมาตรฐานต้องกำหนดโดยภาครัฐเท่านั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล เสนอเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ในอนาคต ให้หน่วยงานหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจ แก่บุคลากรในเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ที่จะกำหนด การเปรียบเทียบความแตกต่างจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน รวมถึงแนวปฏิบัติการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ การเชื่อมโยงสู่หลักสูตร ให้แต่ละสถานศึกษาเลือกใช้ตามบริบทของสถานศึกษา
2. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาแบบแผนการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบ เพื่อใช้ในการปรับมาตรฐานการเรียนรู้ในอนาคตที่สอดคล้องกับนานาประเทศและเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดังนั้น ควรศึกษาการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และระบบการประเมินผลที่สอดคล้องกัน เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการศึกษา กรณีการกำหนดมาตรฐานเป็นช่วงชั้น จัดลำดับความสำคัญ ว่ากลุ่มอาชีพไหนที่ควรเรียนก่อนหรือเรียนหลัง บนพื้นฐานของทักษะที่ต้องการพัฒนาตามลำดับขั้น เพื่อให้รู้ว่าถ้าจะจัดอาชีพให้นักเรียนเรียนควรเป็นอาชีพอะไร ที่จะตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน และการแข่งขันในเวทีโลก
4. ควรมีการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ ที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น และสถานประกอบการ ความต้องการตลาดแรงงาน เปรียบเทียบความแตกต่างในกลุ่มสาระอื่นๆ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างจากกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการหลักสูตรต่อไป

References

- Asavanuwat, W. (2014). Developing standards for professional training in industrial technicians and developing an operating manual for training industrial technicians. Bangkok: King Mongkut's University of Technology North Bangkok. [in Thai]
- Mahavijit, P. (2011). *The development of course standards and learning resources of mathematics for high school level* (Doctoral dissertation). Bangkok: Kasetsart University. [in Thai]
- Ministry of Education. (2013). *The conference report of curriculum revision of the Basic Education Commission B.E. 2551*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- Ministry of Education, Singapore. (2013). *Special Education (SPED)*. Retrieved June 22, 2017, from [https://beta.moe.gov.sg/search/?q=Special%20Education%20 \(SPED\)&app=site_search&fl*](https://beta.moe.gov.sg/search/?q=Special%20Education%20(SPED)&app=site_search&fl*)
- Office of the Basic Education Commission. (2014). *Curriculum improvement seminar of the basic education commission*. Retrieved Nov 24, 2014. From <http://www.moe.go.th/websm/2014/mar/069.html> [in Thai]
- Rodklay, K. (2017). *The Thai education compass*. Bangkok: Office of the Education council. [in Thai]
- Pilanthananond, N. (2004). *From standard to classroom*. Bangkok: Thai Watana Panich. [in Thai]
- Pilanthananond, N., Chongchaikit, M., & Neelakupt, S. (2001). *Standards-based education: The guidelines to practice*. Bangkok: June Publishing Company Limited. [in Thai]
- The National Association of State Boards of Education, Arizona Education. (2010). *Arizona State Education Agency (SEA) Consolidated State Plan*. Retrieved from <https://azsbe.az.gov/file/1902/download?token=Q2Es6M6r>
- Worawan Na Ayutthaya, K. (2013). *The academic conference report of 15th Intertrade national education research "Thailand Education for the future"*. Bangkok: Eleven Star Limited Partnership. [in Thai]